

معرفی کتاب ایران باستان

○ خسرو خواجه نوری

ایران باستان
نادر میرسعیدی

ایران چه می‌باشد؟ ۳۵/۲

○ ایران باستان

○ تألیف: نادر میرسعیدی

○ ویراستار: کاظم سادات اشکوری

○ ناشر: دفتر پژوهش‌های فرهنگی، ۱۳۸۲، ۱۲۰ ص

به تازگی کتاب ایران باستان، جزء مجموعه «از ایران چه می‌دانم؟»، نوشته دکتر نادر میرسعیدی به بازار کتاب عرضه شده است. این کتاب با استفاده از منابع تحقیقی دست اول تألیف گردیده و مطالب بسیار نو و ارزنده‌ای در آن به چشم می‌خورد. همچنین در انتهای هر مبحث کتاب، مرجع دقیق آن ذکر شده است. کتاب از شش فصل به شرح زیر تشکیل گردیده است:

فصل یکم: از آغاز تا عصر مادها

فصل دوم: مادها

فصل سوم: هخامنشیان

فصل چهارم: مقدونیان و سلوکیان

فصل پنجم: اشکانیان

فصل ششم: ساسانیان

در فصل یکم، ابتدا به ادوار پیش از تاریخ ایران اشاره شده است، به این ترتیب که این ادوار، به دوران پارینه سنگی پیشین (از ابتدای زندگی انسان در ایران تا ۸۵۰۰۰ سال پیش)، پارینه سنگی میانه (۸۵۰۰۰ - ۳۵۰۰۰ سال پیش)، پارینه سنگی پسین (۳۵۰۰۰ - ۱۴۰۰۰ سال پیش)، میانه سنگی (۱۴۰۰۰ - ۸۰۰۰ سال پیش)، نوسنگی (۶۰۰۰ - ۳۵۰۰ ق. م) و ادوار فلزات: مس، مفرغ، آهن (۳۵۰۰ - ۵۰۰ ق. م) تقسیم شده و در هر دوران، محل‌های زندگی انسان اولیه در ایران و تاریخ اسکان او در این محل‌ها ذکر شده است؛

نبوده و خطامشی صحیحی برای مبارزه با ستمگران و اشرافیت ارائه نداده است.

در ادامه این فصل به نهضت مزدک و روابط او با پادشاهان ساسانی (قباد و خسروانوشیروان) اشاره می‌شود که مهم‌تر از همه نظرات نویسندگان و مورخان راجع به چگونگی پیروی قباد از مزدک است.

در ادامه مؤلف به رابطه مزدک و انوشیروان، مخالفت انوشیروان با مزدک، علل شکست نهضت مزدک و نتایج آن می‌پردازد. در پایان این فصل نیز بحث را با موضع پادشاهان ساسانی در برابر مسیحیت و نقش مسیحیت در روابط ایران و روم، آئین بودا و بودائیسیم و نفوذ و نقش آئین زردشت در فرهنگ ایرانی پایان می‌دهد.

در فصل هشتم، نویسنده از وضع دربار و حکومت در دوره ساسانی و تشریفات ساسانیان در امور مختلف بحث می‌کند، به علاوه نویسنده از تشریفات سلطنتی از جمله قصر سلطنتی، تاج، لباس شاهی، تخت شاهی، جشن‌ها و مراسم ساسانیان به ویژه اعیاد نوروز و مهرگان و مراسم تاج‌گذاری و تعیین جانشین سخن می‌گوید.

نویسنده در دنباله این فصل به تشریفات و چگونگی اعزام و پذیرش سفرا و مناصبی چون دژخیم، دژبان، روزبان و وظایف آنان اشاره می‌کند و در پایان این فصل نتیجه می‌گیرد که علاوه بر عوامل مختلفی که در سقوط دولت ساسانیان نقش داشته، تجملات، زیاده‌روی و اسراف و فساد درباری از مهمترین عوامل سقوط ساسانیان بوده است.

در فصل نهم، نویسنده به بررسی روابط ایران و ساسانی و چین در چهار بخش سیاسی، اقتصادی، فرهنگی، مذهبی می‌پردازد. در بخش سیاسی از تلاش و اقدام اردشیر برای جمع‌آوری اوستا و فرستادن هیأت ایرانی به چین، که ورود آنها در تاریخ وئی شو تأیید شده، سخن به میان می‌آورد. همچنین به روابط انوشیروان با فغفور چین و استمداد بعضی از پادشاهان ساسانی از چینی‌ها در برابر اعراب و هیاطله اشاره می‌کند.

بخش دوم این فصل به روابط اقتصادی ساسانیان و چین اختصاص دارد. همچنین نویسنده به استناد سکه‌های دوره ساسانی در تورفان، ارتباط اجتماعی ساسانیان و چین را تأیید می‌کند. سپس به نقش عوامل اقتصادی در مبارزات روم و ساسانیان می‌پردازد و به گونه‌ای آشکار به نقش راه ابریشم در تجارت ایران و روم و چین تأکید دارد.

نویسنده در بخش سوم به بررسی روابط فرهنگی و هنری ساسانیان و چین می‌پردازد. چگونگی ورود هنر و فرهنگ ایرانی به چین، تأثیرپذیری هنر چین از هنر ساسانیان و کتب و یادداشت‌ها و نوشته‌های چینی درباره ساسانیان از موضوعات این بخش است.

بخش چهارم این فصل به تأثیر و نفوذ آئین زرتشت و مانی در چین اختصاص دارد. در این بخش از ورود آئین زرتشت و مانی به چین و گرویدن امپراتوران چین به این آئین‌ها سخن رفته است.

که از ۸۰۰/۰۰۰ سال پیش تا هزاره نخست ق. م. را دربر می‌گیرد. سپس مطالبی درباره سرزمین ایلام و تاریخ سیاسی، زبان، خط، مذهب و هنر آن ناحیه به طور مختصر ذکر شده است.

آنگاه به تاریخ مختصر لولوبی‌ها و سپس کاسی‌ها در غرب ایران اشاره گردیده است. از مطالب دیگر این فصل، مهاجرت آریایی‌ها و مسیرهای ورود آنها به ایران، دین زرتشت و نکاتی درباره مفرغ‌های لرستان است.

در فصل دوم، ابتدا به حدود جغرافیایی سرزمین ماد اشاره شده و متعاقب آن مطالبی درباره دولت‌های بومی سرزمین ماد، از جمله دولت مانایی حسلو، دژ و گنجینه زیویه، دولت زاموا و دولت لیپی و تاریخ آن‌ها ذکر شده است.

پس از آن، نویسنده اوضاع قبایل آریایی ماد پیش از تشکیل دولت واحد را بررسی نموده و در ادامه به حملات آشوریان به مادها، پیروزی مادها بر سکاها، اتحاد ماد و بابل بر ضد آشور و انقراض دولت آشور به دست آن‌ها، جنگ ماد و لودیه و پیروزی کورش برایختو ویکو آخرین پادشاه ماد پرداخته است.

در فصل سوم، ابتدا به منشأ هخامنشیان و نحوه مهاجرت نیاکان آن‌ها از حدود دریای ارمیه تا پارس و حکومت اولیه پارس‌ها اشاره شده است و سپس در مبحث تاریخ سیاسی به موضوعاتی چون؛ فتوحات کورش، فتح مصر به دست کمبوجیه، داریوش اول، شکست‌های داریوش اول و خشایار شاه اول از یونانیان، شورش کورش کوچک بر ضد اردشیر دوم، شورش ایالات غربی ایران بر ضد اردشیر دوم، قتل عام خاندان هخامنشی به دست اردشیر سوم، و پیروزی اسکندر مقدونی بر ایرانیان اشاره شده است.

در مبحث ساختار حکومت، وظایف مأموران حکومتی، وضعیت جاده‌های قلمرو هخامنشی و پایتخت‌های هخامنشی به اجمال تشریح شده است.

در مبحث زبان و خط نیز درباره کتیبه‌ها و اشیاء مکتوب دیگر این دوره به زبان و خط میخی (پارسی باستان)، ایلامی، اکدی، آرامی، یونانی و خطوط هیروگلیف و دموئی مصری مطالب سودمندی نوشته شده است.

همچنین در این فصل، نویسنده راجع به دین زردشتی در آن عهد و مدارای شاهان هخامنشی با پیروان سایر ادیان سخن به میان آورده است. اقتصاد، هنر و ارتش در دوره هخامنشی موضوعات پایانی این فصل را تشکیل می‌دهند.

در فصل چهارم، ابتدا به وقایع دوران حاکمیت اسکندر و جانشینان او در ایران و سپس به دوره حاکمیت سلوکیان بر ایران اشاره شده است.

در مبحث زبان و خط به کتیبه‌های سلوکی به زبان و خط یونانی، اکدی و آرامی اشاره شده است.

در مبحث دین، اشکال گوناگون پرستش شاهان سلوکی، و احترام آنها به خدایان محلی اشاره شده است.

در فصل پنجم، پس از ذکر وقایع سیاسی دوره اشکانیان، به ساختار حکومت، اختیارات شاه و مجالس سیاسی، وضعیت سیاسی سرزمین‌های تحت سلطه، تقسیمات کشوری، شهرهای یونانی‌نشین و پایتخت‌های اشکانیان اشاره گردیده است.

در مباحث بعدی این فصل نیز موضوعاتی چون زبان و خط، دین، اقتصاد، هنر و ارتش در عهد اشکانی مورد بررسی قرار گرفته است.

در فصل پایانی، ابتدا به وقایع سیاسی تاریخ ساسانیان اشاره شده، سپس در مباحث ساختار حکومت به موضوعاتی چون تقسیمات کشوری، شاهان تابع، کارگزاران کشور و تشکیلات چارپار پرداخته شده است. در پایان نیز مباحثی مانند زبان و خط پهلوی ساسانی، دین در دوره ساسانی، اقتصاد، هنر و ارتش در آن دوران مطرح شده است.

پیر مطبوعات بوشهر

○ کریم جعفری

○ یادی از پیر مطبوعات بوشهر (یادنامه شادروان عبدالرحیم جعفری)

○ به کوشش: قاسم یاحسینی

○ ناشر: انتشارات بوشهر، چاپ اول، زمستان ۱۳۸۱، ۱۷۶ ص، رقعی، ۸۰۰۰ ریال

کتاب یادی از پیر مطبوعات بوشهر یادنامه مردی است که در طول سالیان دراز و طولانی از حکومت رضاشاهی تا انقلاب اسلامی، قلم و افکارش زینت‌بخش صفحات روزنامه‌های محلی بوشهر و گاهی هم نشریات پرتیراژ مملکتی بود.

این کتاب یادنامه‌ای است به مناسبت اولین سالگرد وفات شادروان عبدالرحیم جعفری که به کوشش محقق بوشهری، آقای سیدقاسم یاحسینی و با حمایت مرکز ایران‌شناسی شعبه بوشهر و توسط انتشارات بوشهر به زیورطبع آراسته گشته است.

استاد عبدالرحیم جعفری کار خود را در دوره دبیرستان و زمانی که در مدرسه سعادت تحصیل می‌کرد با نوشتن مطالبی برای روزنامه «خلیج ایران» به سردبیری یوسف اخوت آغاز کرد. این شروعی بود که جعفری و قلمش را آشنای تمام بوشهری‌ها کرد. وی بعدها با روزنامه‌های «نورافشان»، «ندای جنوب»، «سنگلاخ»، «دریاکنار»، «عرشه» و... همکاری داشت و پس از کودتای ۲۸ مرداد عمده مطالبش را در روزنامه «پیک خجسته» به سردبیری مصطفی خجسته می‌نوشت و گاهی هم سردبیری این روزنامه را برعهده می‌گرفت.

جعفری گنجینه خاطرات مطبوعات بوشهر بود. او که سابقه‌ای بس طولانی و درازمدت در نوشتن داشت، مورد توجه تمام نشریات کشور قرار می‌گرفت.

کتاب در سه بخش تنظیم شده است: بخش اول با عنوان: «به یاد زنده‌یاد عبدالرحیم جعفری» مطالبی چون بیوگرافی جعفری به قلم خودش، مرگ چنین خواجه نه کاری است خُرد (استاد حسن فرامرزی)، در سوگ مرشد بزرگ